

2020-03-30
S2020/02681/FS (delvis)

Socialdepartementet

Folkhälsomyndigheten
171 82 Solna

Uppdrag om att skyndsamt utöka antalet tester för covid-19

Regeringens beslut

Regeringen ger Folkhälsomyndigheten i uppdrag att skyndsamt ta fram en nationell strategi för att utöka provtagningen för covid-19. I uppdraget ligger att på nationell nivå samordna arbetet med att utöka provtagningen för covid-19 samt skyndsamt starta och leda arbetet med att koordinera de regioner, företrädare för kommuner och andra aktörer, beskrivna nedan, som behövs för att provtagningen ska kunna utökas med bibehållen kvalitetssäkring och fortsatt prioritering av resurserna till vård och omsorg.

Syftet med uppdraget är att skyndsamt utöka antalet tester för covid-19 för att fortsatt säkerställa prioriterade provtagningsindikationer inom hälso- och sjukvården samt lindra de samhällseffekter ett stort bortfall på personal har inom hälso- och sjukvården, omsorgen, polisen, räddningstjänsten och annan personal inom verksamheter som kan anses vara särskilt viktiga, samt i ett andra steg övriga relevanta delar av samhället. I uppdraget ingår även att säkerställa att undanträngningseffekter inte uppstår av den provtagning som behövs i vården av patienter och den personal som finns i vården.

I uppdraget ingår att:

- skyndsamt starta och leda arbetet med att koordinera de aktörer som behövs för att provtagningen ska kunna utökas,
- stötta och samarbeta med regioner och andra relevanta aktörer i att skyndsamt starta den utökade nationella provtagningen,
- skyndsamt utveckla en nationell strategi samt tekniskt underlag inklusive en översikt av nuvarande gällande regelverk för utökad nationell provtagning med anledning av covid-19. Den utökade testningen ska utgå från denna nationella strategin.

- underlätta för laboratorier, vårdgivare och transportföretag att få en bild av vilka delar som behövs i provtagningskedjan och vilka krav som den egna verksamheten behöver uppfylla,
- inventera tillgången till provtagningsmaterial, laboratoriematerial och annat material som behövs för att provtagningen ska kunna utökas och vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att säkra försörjningen av nödvändigt material,
- kartlägga vilken kompetens och tekniska system, t.ex. plattformar för digitala vårdkontakter, transportlösningar och kommunikationsverktyg som behövs i olika delar av kedjan för provtagningen för att helheten ska kunna fungera,
- analysera eventuella risker som finns för undanträngningseffekter vad gäller prioriterad provtagning av patienter och den personal som finns i vården och omsorgen, och hur sådana effekter kan förebyggas, samt
- analysera vilka verksamheter som kan anses vara särskilt viktiga och där det finns personal som bör vara prioriterade för provtagning.

Uppdraget ska i ett första skede avse provtagning som behövs för att kunna identifiera personer som är smittade med covid-19. I ett andra skede ska även testning för immunitet införas gällande berörda grupper utefter en prioriteringsordning som fastställs i den nationella strategin. Exempel på dessa grupper kan vara svårt sjuka, hälso- och sjukvårdspersonal, personal inom äldreomsorgen och omsorg av personer med funktionsnedsättning samt prioriterad personal inom andra verksamheter. I uppdraget ingår vidare att besluta om fördelning av medel för validering av olika typer av diagnostiska tester samt för övervakningsstudier.

Folkhälsomyndigheten ska samverka med andra myndigheter, regioner och privata aktörer för genomförandet av uppdraget. Inspektionen för vård och omsorg, Livsmedelsverket, Läkemedelsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Socialstyrelsen, Statens veterinärmedicinska anstalt, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket och universitet och högskolor ska, vid behov, bistå Folkhälsomyndigheten i arbetet med genomförandet av uppdraget. Vidare ska uppdraget genomföras i dialog med Sveriges Kommuner och Regioner.

Uppdraget ska redovisas löpande till Regeringskansliet (Socialdepartementet). En skriftlig redovisning av uppdraget ska lämnas senast den 31 januari 2021. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Nuvarande strategi för provtagning i Sverige innefattar prioritering inom sjukvården för provtagning för personer som är i behov av vård på sjukhus samt personal inom sjukvård och äldreomsorg med misstänkt covid-19. Syftet med denna strategi är att skydda de mest utsatta grupperna i samhället från smitta samtidigt som en viss hushållning med resurser såsom personal och personlig skyddsutrustning sker. Regionalt och lokalt sker dock anpassning av provtagningar, vilket samordnas av den regionala sjukvårdsledningen och ansvarig smittskyddsläkare. Med nuvarande provtagningsindikationer innefattas inte personal utanför hälso- och sjukvård och omsorg och en stor andel viktig personal riskerar att stanna hemma ifrån jobbet trots att de är arbetsföra.

Enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer baseras nuvarande strategi på att bryta smitta i samhället på att alla med symtom, även milda sådana, stanna hemma från jobbet och undvika sociala kontakter, i syftet att i mesta möjliga mån hindra en fortsatt spridning av covid-19. Detta är förstas av extra vikt när det gäller hälso- och sjukvårdspersonal samt personal inom omsorg, i synnerhet sådan som arbetar med utpekade covid-19 riskgrupper. Att testa personal med milda symtom skulle innebära att de som är bekräftat covid-19 negativa kan återgå i tjänst, och att de med bekräftad covid-19-infektion följer gängse riktlinjer angående isolering tills symptomfri i minst två dagar. Vid utökad provtagning av personer med milda symptom skulle potentiellt en betydande mängd viktig personal kunna tillgängliggöras.

Även inom andra prioriterade verksamheter samt i den breda allmänheten skulle utökad provtagning potentiellt kunna vara till samhällsnytta, och det har rapporterats om ett flertal sektorer där verksamhet behöver stoppas på grund av personalbrist.

Att i ett andra skede även testa för immunitet mot covid-19 (det vill säga genomgången infektion) skulle medföra en möjlighet att göra andra bedömningar gällande åtgärder mot smittspridning och behov av frånvaro vid luftvägssymtom med mera. Både för pågående utbrott av covid-19 men även för nationellt beredskapsarbete för kommande händelser är det av vikt att epidemiologiska studier genomförs. Dessa studier är viktiga dels för att följa epidemins utveckling, dels för att öka kunskapen om befintlig immunitet i befolkningen och beredskapen inför eventuella återkommande epidemier av covid-19.

Hälso- och sjukvården behöver på grund av resursbrist prioritera vilka grupper man testar för covid-19. Resursbristen avser framför allt personal samt skyddsutrustning för denna personal. Enligt Folkhälsomyndighetens riktlinjer bör i nuläget dels personer som är i behov av vård på sjukhus, dels relevant hälso- och sjukvårdspersonal testas. Hur detta sker i praktiken skiljer sig dock mellan regioner, och är framförallt en prioriteringsfråga utefter tillgängliga resurser. För att säkerställa fortsatt tillgång för hälso- och sjukvården samt möjliggöra provtagning av andra prioriterade grupper i samhället behöver tillgången till provtagnings- och analyskapacitet öka.

I diskussionen om utökad provtagning i samhället för covid-19 behöver det finnas en förståelse för hur flödeskedjan ser ut. Det är också viktigt att säkra kvalitet för provtagning och analys samt att patientföreskrifter följs. Det finns behov av ett underlag för intresserade aktörer där hela flödeskedjan tydliggörs, dvs alltifrån indikation, provtagning, transport av prov, analys, journalföring samt medicinskt ansvar för hela processen. För att tillgodose detta behov utvecklas i uppdraget en nationell strategi samt ett tekniskt underlag.

Att till stor del använda sig av hemtester för personer med milda symtom och med en viktig roll skulle avlasta behovet av provtagande personal och personlig skyddsutrustning för denna personal. Det är dock viktigt att säkerställa effektiviteten och precisionen i självtester. Att sätta upp ett system för självtestning för covid-19 som komplement till nuvarande provtagnings-system i regionerna behöver ske så snart som möjligt. Detta är en viktig del i arbetet för en utökad nationell testning för covid-19 i Sverige.

Folkhälsomyndigheten kan behöva stöd från bl.a. andra myndigheter vid utförandet av uppdraget. Utöver de myndigheter som nämns under Regeringens beslut kan stöd lämnas enligt andra grunder. Till exempel får Försvarsmakten, på Folkhälsomyndighetens begäran, lämna stöd till myndigheten i enlighet förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till

civil verksamhet. Totalförsvarets forskningsinstitut får i enlighet med sitt regleringsbrev för 2020 stödja med tillgängliga resurser efter bedömning av myndigheten.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Kim Brolin

Kopia till

Statsrådsberedningen/Internrevisionen
Finansdepartementet/BA
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/EKOL
Kammarkollegiet
Försvarmakten
Inspektionen för Vård och Omsorg
Jordbruksverket
Kriminalvården
Livsmedelsverket
Läkemedelsverket
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Myndigheten för vård och omsorgsanalys
Polismyndigheten
Smittskyddsläkarföreningen
Socialstyrelsen
Statens Veterinärmedicinska Anstalt
Statens institutionsstyrelse
Sveriges Kommuner och Regioner
Säkerhetspolisen
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
Totalförsvarets Forskningsinstitut
Universitet och högskolor
Alla regioner och kommuner